

ਸਿਵਲ ਮੂਲ

ਅੱਗੇ, ਖੋਸਲਾ ਅਤੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੇ.ਜੇ.

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ – ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਆਦਿ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1951 ਦਾ ਸਿਵਲ ਮੂਲ ਨੰਬਰ 106.

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਐਕਟ (1913 ਦਾ I) ਸੈਕਸ਼ਨ 14, 15,— ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਆਰਟੀਕਲ 19(1) (f)– ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਐਕਟ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧ – ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਅਤੇ 15 ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ, ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ— ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਅਤੇ 15 ਉੱਤੇ ਐਲੀਨੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।

ਪੰਜਾਬ ਐਲੀਨੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ "ਖੇਤੀਵਾਦੀ" ਅਤੇ "ਗੈਰ-ਖੇਤੀਬਾੜੀ" ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 14, ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਐਕਟ, ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 15 ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਢੰਗ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਕੌਣ ਹੈ ਜਾਂ ਕੌਣ ਇਸ ਨੂੰ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 14 ਨੂੰ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 15 ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਕਾਇਮ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪੰਜਾਬ ਐਲੀਨੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ, ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

Checked, Compared and authenticated by Happy Garg, Translator

ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਬੇੜੀ ਹੈ। ਪਰ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਜਨਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19(5) ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਸਮਰੂਪ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਵਸਤੂ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਹੱਦ ਸਿਰਫ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ, ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਤਿਅੰਤ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਕੇਸ ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 11 ਜੂਨ 1951 (1950 ਦਾ ਅਸਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 251, ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਰਧਾ ਸਿੰਘ, ਆਦਿ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਸੀ) ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਕਪੂਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਐਸ ਐਮ ਸੀਕਰੀ ਅਤੇ ਡੀ ਕੇ ਕਪੂਰ।

ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਆਰਡਰ.

ਖੋਸਲਾ, ਜੇ. ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਸਲ ਪੱਖ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕਪੂਰ ਜੇ, ਨੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਹੋਰ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਐਕਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਤਿ-ਉਲਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ

Checked, Compared and authenticated by Happy Garg, Translator

ਲਈ ਕੀ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸੁਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ।

ਹਮਲੇ ਦੀ ਮੁੱਖ ਲਾਈਨ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਐਕਟ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1)(f) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 15 ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ, ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅਲੀਨਿਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ "ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਬੀਲੇ" ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14 ਨੂੰ ਰੱਦ ਅਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਧਾਰਾ 14 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 (1) (ਐਫ) ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਲੀਨਿਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੂਜੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਅਲੀਨਿਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ "ਖੇਤੀਬਾੜੀ" ਅਤੇ "ਗੈਰ-ਖੇਤੀਬਾੜੀ" ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 14, ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਐਕਟ, ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਢੰਗ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਕੌਣ ਹੈ ਜਾਂ ਕੌਣ ਇਸਨੂੰ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ, ਧਾਰਾ 14 ਨੂੰ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 15 ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਕਾਇਮ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ

ਅਲੀਨਿਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਆਰਟੀਕਲ 19 (1) (f) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀ-ਐਂਪਸ਼ਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਬੇੜੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਾਹਜਤਾ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ, ਪਰ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤੱਥ ਇਹ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੀ-ਇਮਪਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਚਤਮ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਸੰਪੱਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵੇਚ ਸਕਦਾ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪਾਹਜਤਾ ਜਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਵਿਕਰੇਤਾ ਜਦੋਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵੇਚਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਕਰੇਤਾ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਕੁਝ ਮਾਮੂਲੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ 'ਗੋਬਿੰਦ ਦਿਆਲ ਬਨਾਮ ਇਨਾਇਤੁੱਲਾ' ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਪ੍ਰੀ-ਐਂਪਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ "ਇੱਕ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੀ ਰਕਮ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪੂਰਨ ਦਬਦਬੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ," ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੇਤਾ ਅਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਪ੍ਰੀ-

Checked, Compared and authenticated by Happy Garg, Translator

ਐਪਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵਾਜਬ ਹਨ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਰਟੀਕਲ 19(5) ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ। ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

- (1) ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ।
- (2) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਐਗਨੇਟਿਵ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ।
- (3) ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ।
- (4) ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਆਰਾਮ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ।
- (5) ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ।

ਇਹਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਨੁਸਰਤ ਰੇਜ਼ਾ ਬਨਾਮ ਅੰਬੂਲ ਖੀਰ ਬੀਬੀ' ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਖਾਸ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਮਹੋਮੇਡਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿੰਟ ਉਪ-ਵਿਭਾਜਨ ਅਤੇ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਵਿਭਾਜਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, 'ਦਿਗੰਬਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਆਮਦ ਸਈਅਦ ਖਾਨ' ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ।

"ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ, ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਅਜਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਗਾਊਂ ਅਧਿਕਾਰ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ,"

ਮੈਂ 'ਖਾਨ ਬਹਾਦੁਰ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਆਰ ਬੀ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਠ ਲਿਖੀਆਂ

ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

"ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਸਮਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲੋੜ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਮਰੂਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਰੂਪਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ। ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਅਜਨਬੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੇਣਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਸੰਪੱਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਆਮ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਅਜਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਲਕੀਅਤ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,"

ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਕੋ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਵਸਤੂ ਹੈ ਜੋ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇੱਕ ਸਮਰੂਪ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਹੱਦ 'ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਦਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ' ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੂਰਵ-ਇੰਪਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਵੰਸ਼ਜਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਹਨ, ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਲ੍ਹਣਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰਾਂ ਲਈ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠਲੇ ਜਾਂ ਉੱਤਮ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਵੇਸਟਾਂ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਉੱਤਮ ਜਾਂ ਘਟੀਆ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਪੱਟੀ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਪਿੰਡ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਸ਼ਨ

Checked, Compared and authenticated by Happy Garg, Translator

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹੁਣ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਈ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1951 ਦਾ ਸੀਓ ਨੰਬਰ 182, 1951 ਦਾ ਸੀਓ ਨੰਬਰ 149, 1951 ਦਾ ਸੀਓ ਨੰਬਰ 172, 1951 ਦਾ ਸਿਵਲ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 6, 1952 ਦਾ ਸੀਓ ਨੰਬਰ 4 ਅਤੇ 5 ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1952 ਦਾ 1 ਅਤੇ 2, ਇਹੀ ਨੁਕਤਾ ਉਠਿਆ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਫੈਸਲਾ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਸਾਰੇ ਅਸਲ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ – ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮੀਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Translated by Happy Garg, Translator in the Sessions Division, Barnala.

Checked, Compared and authenticated by Happy Garg, Translator